

Gjenpart.

Skancke - saken.

Fra
Høyesterettsadvokat J. Øvergård,

Eidsivating lagmannsrett,
Landssvikavdelingen,
O s l o.

Ad: R. S. Skanckes sak (gjenopptagelse).

I forb. med min uttalelse av 24. ds. og domfældelsen etter l a og c, hvor det er antatt at domfældte har forstått at han ved sitt medlemsskap fra 9/4-1940 og ved å overta stillingen som komm. statsråd i 1940 "ytet fienden bistand i den pågående krig mellom Norge og Tyskland", gjør jeg oppmerksom på at Skancke har forklart at han gikk ut fra at krigen mellom Norge og Tyskland var opphørt ved kapitulasjonen 9/6 og at han forsåvidt bygget på advokat Harald Holthes artikkel i "Dagsposten" for 6. august 1940, hvor dette med rene ord er sagt. Han kjente Holthe og var bekjent med at denne var ekspert i folkeretten og som sådan benyttet av Stortinget, og tvilte ikke et øyeblikk på riktigheten av Holthes uttalelser.-

Holthes mening har støtte i avtalen av 10. juni 1940 mellom den norske og tyske overkommando som jeg igår ble bekjent med og hvorav gjenpart vedlegges.-

Mange punkter i avtalen gjelder hele landet, jfr. § 5, nest-siste avsnitt, og § 8, og den norske overkommando hadde kommandoen over hele den norske krigsmakt over hele landet. Avtalen er således en landsavtale, Den forplikter samtidig norske stridskrefter til ikke å gripe til våpen mot Tyskland eller dets allierte så lenge den pågående krig varer.

I all fall i 1940 var det ikke inntrått noe forhold som berettiget Norge til å fragå denne avtale, og det er heller ikke noe som viser at Norge har gjort dette.-

Det var således ikke i 1940 i et hvert fall ikke krig mellom Norge og Tyskland - "krig hvori Norge deltar".

Jeg har da gått ut fra at nevnte avtale er inngått ~~med~~ med den norske regjerings konsens og med bemyndigelse fra denne. Som vitner herom avhøres:

- a. General Roscher Nielsen.
- b. Ruge som øverstkommanderende.
- c. General Ljungberg som forsvarsminister.
- d. Stortingsmann Nygårdsvold.
- e. prof. Halvdan Koht.

Av avtalen fremgår at den norske overkommando har forpliktet seg til å yte den tyske krigsmakt forskjellige tjenester, jfr. §§ 5, 6 og 8. Pågikk krigen mellom Norge og Tyskland vilde dette vært bistand til fienden .

At Norge ikke fortsatte krigen fremgår også av statsrådsprotokollen 7. juni 1940, bind I til Uk.s innstilling, s.309, siste linje.

Det anførte må føre til frifinnelse for Skanckes forannevnte forhold.

Avtalen av 10. juni 1940 finnes ikke i Uk.s innstilling, men er omtalt i Lindbæk-Larsens "6te divisjon", s.175.

Oslo, 25. juli 1947.

J. Ø v e r g å r d. (sign.)

Av svensk hvitbok: April - juni 1940, side 302:

No. 309. Generalbrev till norska Sändebudet i Stockholm 8.6-1940.
Lämnad av Wollebæk til Utenriksdept.

Telegram fra Høens overkommando, 8/6-1940.

Översettelse.

Der König und die Regierung haben das Land verlassen und haben mir Befehl gegeben, die feindlichkeiten einzustellen. Benachrichtigen Sie heute 20 Uhr die Deutsche Gesandtschaft Stockholm, dass ich Befehl erhalten habe, die feindlichkeiten einzustellen und wünsche mit dem Deutschen Oberkommando Oslo in Verbindung zu kommen zwecks Verhandlung.

R u g e.

(Påteckning av H. Beck Friis:) På begäran av Wollebæk överlämnat til Prins Wied 3/8 kl. 20.35.

Av statsmin. Nygårdsvolds: Beretning om den norske regjeringens virksomhet fra 9. april 1940 til 25. juni 1945, side 19:

Ekstrakt av regjeringens innetilling til kongen den 7. juni 1940, biftalt av Hans Majestet s.d. i Trones bispegård, umiddelbart før avreisen fra landet:

"Under disse forhold, og fordi det har vært seg umulig å skaffe heren den nødvendige ammunisjon og annet krigsmateriell, vil det være håpløst for Norge å fortsette krigen".

SB.: - for Norge! -

Kapitulasjonsoverenskomsten:

Trondheim, den 10)6.1940.

H e l l o m

den tyske overkommando i Norge - representert ved oberst i Generalstabens Buschenhagen - og den norske overkommando - representert ved oberstløytnant i Generalstabens, Roscher Nielsen - er idag sluttet følgende avtale:

a v t a l e:

I betraktning av den tapre holdning som den norske 6te divisjon har vist, innrømmes den følgende ærefulle betingelser for å legge ned våpnene:

§ 1.

Alle de norske stridskrefter legger våpnene ned og forplikter seg til ikke å gripe til våpen igjen mot Det Tyske Rike eller dets allierte så lenge den pågående krig varer.

§ 2.

Den norske overkommando utleverer straks de tyske krigsfanger som er i/lens varetekt samt en liste over de tyske sårede og fanger som måtte være bragt ut av landet.

Den tyske overkommando overtar oppsynet av de tyske og allierte sårede. Sykebehandling overtar av ansvarlige norske institusjoner.

§ 3.

Den norske overkommando sørger for at alle våpen legges ned og overleveres sammen med alle militære transportmidler til lands og til sjøs, forråd av ammunisjon, materiell, brændselstoff, smør, reolje, bilringer og sprengstoff i ubeskadiget stand. Forråd som ikke kan overleveres skal det gis en fullstendig fortegnelse over, likeledes over alle fartøyer over 100 tonn.

Den tyske overkommando forplikter seg til å frigi de transportmidler som er nødvendige for befolkningens forsyning, og over disse skal det settes opp en fullstendig og utvetydig liste.

§ 4.

Etter utlevering av de tyske krigsfanger, samt våpen og militærutstyr, vil den tyske overkommando tillate offiserer, underoffiserer og menige som ikke er yrkesmilitære, å vende tilbake til sine hjemsteder. Yrkesmilitære har valget mellom å gi sitt æresord på ikke mere å kjempe mot Det Tyske Rike eller dets allierte i denne krig, eller ærefuldt krigsfangenskap. Offiserene får beholde sine personlige våpen.

§ 5.

Den norske overkommando skal straks gi den tyske overkommando en fullstendig fortegnelse over alle utførte kamphindre, f.eks. lands- og sjøminner, sperringer, forberedte sprongninger, (også de som er utført av allierte tropper) samt skisse over hvor de ligger, samt en skisse over alle sambandsmidler (ledningsnett, radio, m.v.).

Den norske overkommando skal stille til rådighet for den tyske overkommando i dens område forhåndenværende fartøyer og andre redskaper som trenges til å fjerne kamphindre til lands og til sjøss som er nevnt i forrige avsnitt.

Den norske overkommando sørger for at flygeplassene Bardufoss og Skånland snarest settes i brukbar stand.

Den norske overkommando skal videre straks avholde seg fra å bruke de forhåndenværende (forhåndenværende?) sambandsmidler til å kommunisere med utlandet, og sørge for at det heller ikke gjennom de civile myndigheter eller privatpersoner finner sted noen radio-, telefon-, eller telegrafkorrespondanse med de stater som Det Tyske Rike er i krig med.

Grenseforbinnelsen med Sverige og Finland opprettholdes i det omfang de økonomiske forhold krever det.

§ 6.

På forlangende og mot vederlag stiller den norske overkommando til rådighet for den tyske overkommando sjøtransportmidler under sjøkyndig ledelse i nødvendig omfang for militærtransporter.

§ 7.

Den demobilisering som allerede er innledet av den norske overkommando gjøres også gjeldende for de norske tropper i Finnmark. Bestemmelsene om å legge ned og å avlevere våpen og utstyr osv. gjelder i samme utstrekning for dem. Undtatt er de to bataljoner og et batteri ved grensa i Øst-Finnmark. Inntil grensevakten er endelig ordnet, skal disse som hittil ha vakt under befaling av fylkesmannen i Finnmark, under navn av henholdsvis Grensevaktpolitibataljon og Grensevaktpolitibatteri.

§ 8.

Den norske overkommando gir de ansvarlige myndigheter ordre til å imøtekomme de krav som den tyske krigsmakt måtte stille m.h.t. los-, og sjømerke- eller fyrvesenet samt m.h.t. værvarsling for å beskytte Norge og å sikre skibs- og luftfarten.

§ 9.

Denne avtale trer i kraft øyeblikkelig. Den tyske sambands-officer ved den norske overkommando har fullmakt til å ordne detaljspørsmål i forbindelse med avtalen. Avtalen er utferdiget i 5 tyske og 5 norske eksemplarer. I tvilstilfelle legges den tyske tekst til grunn.

Trondheim, den 10. juni 1940.

For den tyske overkommando
Euschenhagen. (sign.)
Oberst i Generalstaben.

For den norske overkommando
E. Roscher Nielsen. (sign.)
Oberstløytnant i Generalstaben.

----- 0 -----

Adv. Jørgensens momentnotater:

Var Norge i krig (pågående krig) med Tyskland etter 9. juni 1940 ?

Ved. kgl. res. av 16. mai 1940 ble opprettet en stilling som forsvarssjef, og komm. general Ruge ble satt inn i stillingen. Overenskomsten av 10. juni 1940 om kapitulasjonen sluttet av representanten for den norske overkommando.

Prof. Nagerup uttaler i sin "Folkerett i fredstid", s.273, utgitt av h.r.dommer Boys:

"Av avtaler hvis særlige natur utelukker eller overflødiggjør "ratifikasjon kan nevnes avtaler som militære sjefers under "krigsoperasjoner ansees bemyndiget til å avslutte, og som u- "middelbart må tre i kraft for over hodet å ha til tilsiktede "virkning (kapitulasjoner og avtaler om våpenstillstand), like- "så avtaler som administrasjonssjefer kan avslutte på egen hånd".

Regjering og konge forlot landet 7. juni 1940. Tre dager senere kapitulerte den norske overkommando betingelsesløst med forpliktelse til ikke å gripe til våpen igjen så lenge den nuværende krig varer.- Bilag I til Undersek.komm.s innstilling, side 116:

"General Ruge fikk ordre til å innlede kapitulasjonsforhandlin- "ger med tyskerne etter at troppene var demobilisert så langt det "var mulig".

Konge og regjering må ansees bunnet av det kapitulasjonsdokument som var undertegnet etter deres ordre av Ruges befallemektigede.

Den norske overkommando forplikter seg også til å utføre tjenester for den annen part, jfr. §§ 5, 6 og 8. Pågikk krigen mellom Norge og Tyskland vilde dette ha vært bistand til fienden. Overkommandoen godtar at det fastsettes betingelser for øyeblikkelig frigivelse av mannskap og offiserer mot æresord.

Kapitulasjonsdokumentet forplikter Norge, den norske stat. d.v. s. territoriet og folket (se prof. Bergenstieners Statsforfatn.rett Bind I, s. 62, utg. 1926). Avtalen som slutter rekken av kapitulasjons dokumenter behandler spesielt den siste stridende divisjon, 6te divisjon, men omfatter hele landet og folket, hvilket klart fremgår av en rekke paragraffer, f. eks. §§ 1, 5 og 8, og den norske overkommando hadde kommandoen over hele den norske krigsmakt.

Jfr. strls. § 86 om pågående krig hvori Norge deltar.

7de juni 1940 kl. 14 ble det holdt statsråd hos Kongen, det siste forlang tid på norsk jord. Statsministeren la frem det som på den- ne dag var hovedsaken, idet han uttalte (statsrådprotokollen 7.juni 1940, side 4/8): "...Under disse forhold og forli det har vistvseg u- mulig å skaffe hæren den nødvendige ammunisjon og annet krigsmateriell, vil det være håpløst for Norge å fortsette krigen.Kongen bifalt innstillingen."

Regj.advokat og folkerettskonsulent Kristen Johnsen's uttalelse gjennom Industriforbundet hvoretter arbeid for okkupasjonsmakten på grunnlag av kapitulasjonen er tillatt. Faktisk igangsetting av militære arbeider for okkupasjonsmakten mens krigen pågikk.

Statsminister Per Albin Hanssens uttalelse i Ludvika 7.juli 1940:

"Viktigast ur vår synspunkt är att striderna mellan Tyskland
" och Norge upphört". (Svensk Hållning och Handling, s 92).

De norske styrker som gikk over grensen til Sverige ble inter-
nert, og skulde etter folkeretten bli der til krigen var slutt.

V. Haagerkonvensjon, art 11, sier:

"Nøytral makt som på sitt område mottar tropper tilhørende de
"krigførende armeer, skal såvidt mulig internere dem langt
"borte fra krigsskueplassen".

Fra 1ste norske divisjons offiserer og andre nordmenn ble det
gjort henvendelse gjennom legasjonen i Stockholm til regjeringen i
London og bedt om forholdsordre. Resultatet var at de ikke vite at
det ikke var bruk for dem. De ble av det nøytrale Sverige med tysk
godkjenning sendt tilbake til Norge.

Alle krigsfanger i Norge frigis, offiserer mot æresord.
Offiserer frifunnet som ikke etterkom regjeringens ordre om å komme
til London. Stortingets folkerettsspesialist, h.r.adv. Harald Holthes
artikkel i "Dagsposten" (Trondheim) 6. aug. 1940, hvori han fasthol-
der at krigen er opphørt 9. juni 1940.

Bilag III til Unders.komm.s innstilling, s. 114:

"det var sommeren 1940 en ikke uallminnelig mening at krigen
"mellom Norge og Tyskland egentlig sluttet 9. juni, og at nord-
"menn som fortsatte krigen i utlandet var å betrakte som fri-
"villige som ikke bant staten Norge".

Nordmenn i Skottland og Canada får militærutdannelse. Ingen
norske enheter vites å være satt inn i krigen som norsk enhet, bare
som frivillige personer. Tusenvis av norske menn lå i årevis i utdan-
nelsesleirer. Ryge erklærte at det var etter hans uttrykkelige ønske.

Den britiske ambassadør takket Kong Håkon i 1946 for nordmenns
frivillige innsats i britiske avdelinger.

Utenriksminister BEVIN på Sikkerhetsrådets møte 4. febr.1946.
(VERDENS GANG 5/2. 1946):

"Storbritania er ikke knyttet til Hellas hverken gjennom poli-
"tiske eller økonomiske forbindelser. Man bør huske at Hellas
"var det eneste land utenfor det britiske imperium som kjempet
"ver vår side fra 1940 til 1941 tiltrods for fiendens stormløp.
"Jeg overlater til andre å gjette hva andre gjorde".

I Forb. med offiserssakene skriver VERDENS GANG 8/1.1946:

"Det ble nemlig fra regjeringens side gjort oppmerksom på at
" i tilfelde av at den som ble kaldt ut ikke fant å kunne rei-
"se, vilde dette ikke få følger for ham. Myndighetene har alt-
"så funnet det nødvendig å prøve rettsgyldigheten av selv sli-
"ke utsagn fra den norske regjering i London".-

Bilag II til Unders.komm.innst.s.295 (regjeringens forbinnel-
se med legasjoner og sendemenn):

"Det er ideene forbindelse av betydning straks å precisere
"at det ikke ble sluttet allianse av noen art mellom Norge-
"Vestmaktene etter krigsutbruddet. Saken omtales i et skriv
"fra utenriksminister Lie til Justisdepartementet av 21/7
"1945. Etter overfallet på Norge den 9. april 1940 ble det
"både fra britisk og fransk ~~kata~~ side tilbudt Norge hjelp i
"kampen mot overfallsmennene, og fra norsk side ble hjelpen
"mottatt med takk. Ut over de mere eller mindre offisielle ut-
"talelser som fremkom i forbindelse med tilbud og mottagelsen
"av denne hjelp foreliegger det ikke noe som berettiger en til
"å tale om inngåelse på en bestemt dag av en formell allianse-
"avtale mellom Storbritania og Frankrike på den ene side og
"Norge på den annen. Dette forhindrer imidlertid ikke at de
"nevnte land både i tale og skrift den hele tid er betegnet
" som Norges allierte."

Og samme sted s. 314 (De siste dagene):

"Forholdet til de Vestallierte ble i denne tid ikke presisert ved noen alliansetraktat. Ut fra Kohts vurdering av den samlede internasjonale ~~xxxxxxx~~ situasjon var en formell traktat ikke absolutt ønskelig."

MOLOTOV skal ha uttalt ca. 20. mai 1946, iflg. Dagbladet, at Norge ikke var krigførende.

Demobiliseringen:

På vegne av Adm.rådet skrev h.r.advokat J.B.Hjort i juni/juli 1940 at norske krigdeltagere skulde ha fortrinnsrett til arbeid for tyskerne. Likeledes ble det for mange kommuners vedkommende arbeidet energisk for å få anbrakt de arbeidsløse i tysk arbeid. I Hålandssaka har høyesterett tatt standpunkt til hvorvidt passivt medlemskap i NS er straffbart eller ikke etter 9/4.1940. Mente de 4 dommere i minoriteten at krigen pågikk?

Bilag II, side 293: Minister Scheels referat av sin samtale med Hitler etter P.M. 17/4.1940: "Under samtalen herom ytret jeg at det var min personlige mening at f.eks. den polske regjering i Frankrike ikke var noen lovlig regjering for Polen."

IV. Haagerkonv., art 10: "Krigsfanger kan frigis på æresord dersom deres hjemlands lover tillater dem det; i så fall er de ved sin personlige ære forpliktet til samvittighetsfullt å oppfylle såvel overfor sin egen regjering som overfor den regjering som har tatt dem til fange, de forpliktelser som de måtte ha påtatt seg. I sådanne tilfeller er Deres egen regjering forpliktet til hverken å kreve eller motta av dem noen tjeneste som strider mot det ord de har gitt."

IV. Haagerkonv., art 35, om overgivelse: "Avtaler om overgivelse som avsluttes mellom de kontraherende parter, skal ta hensyn til de militære æresregler. Når avtalen er avsluttet skal den overholdes samvittighetsfullt av begge parter."

K o n k l u s j o n:

Når man betrakter disse punkter under ett, synes det være fastslått såvel juridisk som faktisk at Norge etter 10. juni 1940 ikke har deltatt i krigen. Det er da ikke grunnlag for å reise tiltale mot medlemmer av NS etter § 86, som rammer bistand til fienden "Under pågående krig hvori Norge deltar." De nye opplysninger som er fremkommet gjennom Unders.komm. av 1945 og kjennskapet til kapitulasjonsavtalen av 10. juni 1940 må føre til ny prøvning av anvendeligheten av § 86 overfor medlemmer av Nasjonal Samling.

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Alt foregående er i henhold til h.r.advokat, dr.jur. J. Øvergårds framstilling for Eidsivating lagmannsrett. Sakens behandling ~~kaxsxxxxxxy~~ er berømmet til tirsdag 25. november 1947.

Av praktiske grunde anføres noe fyldigere citater av en del dokumenter hvortil h.r.adv. Øvergaard har henvist:

H.r.advokat Harald Holthes artikkel i "Dagsposten" 6. august 1940.

(Adv. Holthe var før krigen medlem av stortingets folkerettskommisjon.)

" K r i g.

" Å bevise en krigs begynnelse og slutt er i rettslig henseende "nødvendig. Dype endringer i de rettslige situasjoner følger herav.

" Enkelte lover suspenderes og andre trer i kraft under en krig,

" Okkupantens rettigheter og forpliktelser under invasjonen og krigen er delvis av annet omfang enn etter at våpnene er nedlagt.

" Norge kom i krig med Tyskland den 9. april 1940 i år, Krigen opphørte den 9. juni, da våpnene i Norge ble nedlagt.

" Vårt folks standpunkt og vårt stortings standpunkt før krigen "var ubetinget nøytralitet. Då langt vårt folk øvnet ble denne linje "holdt.

" Nøytralitet tjener fredens opprettholdelse.-

" Det norske folk har aldri - og under ingen omstendighet, på "konstitusjonell veg - hatt allianse med Storbritania, vi har aldri "gått med på å engasjere oss i en verdenskamp,

" Sympatier og vennskap er ethvert menneske berettiget til å "slutte etter egen prøvelse og samvittighet.

" Overfor okkupasjonsmakten plikter nå enhver i Norge ikke å ut- "vise noen form for fiendtlig handling. Om nordmenn i utlandet velger "å gå i krig for Storbritania er det en frivillig sak. Norge som stat "bindes ikke.

" Hverken kongen eller regjeringen Nygårdsvold er berettiget til "å la den norske stat være krigførende for Storbritanias sak. Storbri- "tania har intet rettskrav på at så skjer. Ingen av de krigførende mak- "ter har krav på, at vårt folk trekkes inn i Europas og verdens uløste "spørsmål, for hvilke krig føres.

" Det norske folk har nå krav på ikke å bli trukket inn i bitter- "heten, hatet, villheten og ødeleggelsen,

" Vårt lands heder og verdighet idag - da vårt land er okkupert - "er ikke knyttet til kamp, men til fredelig arbeid. Vi plikter å und- "gå konflikter, men har rett til å hevde våre krav i henhold til fol- "kenes rett."

(sign,) Harald Holthe,
Røyesterettsadvokat.

Allerede 31. mai 1940 hevder h.r.advokat Holthe i en redegjørelse til A)s. Trondheimentreprenterernes Felleskontor, følgende:

" De besatte områder av vårt land kan ikke sies å være i krig "med Tyskland. De besatte områder beherskes av internasjonal rett og "der skal ikke krigerske handlinger foregå eller kunne foregå mellom "nordmenn og tyskere.

" Kamphandlinger fra nordmenns side betraktes ^{her} som rebeller etter "krigslovene.

" Det er således ikke riktig for et besatt område å si at det "kan være i krig med Tyskland."

H.r.advokat Holthe ble i 1945 fylkesmann i Sør-Trøndelag.

Regj.advokat og folkerettskonsulent Kristen Johansens uttalelse til Norges Industriforbund hevder dette: (skriv av 27.mai 1940.)

" For det første er det uomtvistelig at innen det besatte område "går okkupasjonsmyndighetens bestemmelser foran den ordinære norske re- "gjørings bestemmelser.

" Den siste kan ikke ved noen forordning, gyldig pålegge den "norske befolkning å foreta eller undlate noe som okkupasjonsmakten ~~fx~~ "forbyr eller forlanger, såfremt okkupasjonsmaktens påbud ikke ligger "utenfor grensene av en okkupasjonsmyndighets rettslige beføyelse. "
 " Herav ~~følger~~ er følgen at den heller ikke senere kan gjøre an- "svar gjeldende mot norske borgere fordi disse ikke har rettet seg "etter den - regjeringens - forholdsordrer, når disse var i strid med "okkupasjonsmyndigheternes bestemmelse."

På Industriforbundets spørsmål om nye lover og forordninger som etter 9. april 1940 utstedes av den norske regjering, er bindende for retts~~subjekter~~ subjekter i det okkuperte område, svarte regjeringsadvokaten kort og godt: Nei.

H.r.advokat J.B.Hjort sendte på vegne av Administrasjonsrådets utvalg for norske krigsfanger en meddelelse med følgende innhold til Arbeids-giverforeningen: (datert Oslo 11. juni 1940.)

" Ved forhandlinger med tyske myndigheter har utvalget oppnådd at frigivne fanger skal være fortrinnsberettiget til arbeid ved anlegg som utføres for tyske myndigheter."

" Jeg ville av nasjonale grunner anse det som ytterst uheldig om krigsdeltagerne ikke skulle få arbeid, og, spesielt etter at de tyske myndigheter har stillet dette i utsikt, at det skulle strande på norske ~~instanser~~ instanser.

I henhold hertil tør jeg anmode Dem om å underrette entreprenører, murmestre og andre herom, og at De vil gjøre Deres innflytelse gjeldende for at krigsfanger kan oppnå de fordeler som er lovet dem."

Av en skrivelse av 2. juli 1940 til Administrasjonsrådet, går det fram at også "Arbeidernes faglige landsorganisasjon" har gitt sin fulle tilslutning til denne sak."

Den britiske ambassadør takker Kong Håkon for norske frivilliges innsats i britiske avdelinger: ("Aftenposten" nr. 433 av 20/9.1946.)

"Den britiske ambassade, Oslo, d0. august 1946.

Deres Majestet!

Nu da demobiliseringen av de britiske tropper som kjempet i den siste krig, i det vesentlige er avsluttet, ønsker min regjering offentlig å gi uttrykk for sin takk til de norske borgere som frivillig deltok i de britiske krigsanstrengelser ved tjenestegjøring i de britiske styrker eller i civilt krigsarbeid på britisk territorium.

Da det ikke ville være praktisk mulig å takke hver enkelt av de frivillige, tillater jeg meg med den norske regjerings billigelse å sende Deres Majestet dette brev idet jeg håper at det vil behage Dem å tillate det offentliggjort, så Deres undersåtter kan få vite at de av dem som ytet frivillig mitt land sine tjenester i nødens stund, ikke er blitt glemt av dem som de hjalp frem til seier.

Jeg har den ære å forbli, med den største aktelse, Deres Majestets ærbødigste, underdanige tjener.

Laurence Collier.

Kong Håkon sendte følgende svar:

"Bygdøy Kongsgård, 6. september 1946.

Hr. Ambassadør.

Det er med stor glede jeg har mottatt Deres skriv av 20. ds. ~~hvor~~ hvori De har hatt den godhet, på Deres regjerings vegne, å fremføre den- nes takk til de norske borgere som gjorde frivillig tjeneste i de britiske styrker eller i civilt krigsarbeid på britisk territorium under den siste krig.

C.

Idet jeg takker Her for denne meddelelse, som jeg gjerne vil tillate offentliggjøre, vil jeg samtidig på min side få uttale min egen og mitt folks dype takknemlighet for den store bistand Det britiske saavelde så uforbeholdent yttet Norge i dens tunge kamp, og som gjorde det naturlig at mine landsmenn deltok i de britiske krigsanstrengelser så langt det var mulig.

Deres hengivne

Hasken R."

XXXXXXXXXXXXXX

I en artikkel i "Dagbladet" 21. november 1947, hvori denne sak er behandlet, uttaler professor Frede Castberg:

"-Jeg har hele tiden ment og høvet at Norge var i krig med Tyskland etter 10. juni 1940, sier professor Frede Castberg. Det er jo også noe som våre domstoler går ut fra. Jeg har aldri tidligere hørt den påstanden at kapitulasjonsoverenskomsten skulle være det samme som fredsslutning. Om spørsmålet har vært prøvd for retten, tør jeg ikke uttale meg om."

Dette er en merkelig uttalelse av vår folkerettslærde professor. Den er forøvrigt også typisk. Det er en mann som viker undlatende fra å svare klart på et spørsmål han har utmerket kjendskap til, av frykt for at hans faktiske viten skulle kunne komme på tvers av det myndighetene skulle ville ønske fastslått.

Om professor Castberg vilde studere sin egen "Folkerett" vil han få fullt kjendskap til hvordan saken i virkeligheten ligger an. Vi skal her innskrenke oss til å citere fra hans folkerett s.195-196:

"Krig kan opphøre ved at den faktisk ebber ut, idet fiendlighetene innstilles. At det da ikke blir sluttet en fredstraktat kan ikke medføre at krigstilstanden ansees for å vedvare til tross for den faktiske situasjon."

Her har ikke bare krigen ebbet ut men det foreligger en overenskomst om våpnenes nedleggelse og en forpliktelse "til ikke å gripe til våpen igjen mot det tyske folk eller dens allierte så lenge den nå pågående krig varer."